

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II, telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za tujstvo razen Amerike: četrtno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštna hranilnica, podružnica v Ljubljani, št. 10.711.

Ne pozabljammo gluhtonemih

Ljubljana je doživela v nedeljo poseben dogodek. V dvorani Sentjakobskega odra v Mestnem domu je številna množica občinstva gledala in poslušala gluhtoneme, ki so igrali dve igrici. Bil je to dogodek, ki je pretresel slehernega gledalca do dna duše in ga prepričal o neodložljivosti ene najbolj žalostno zanemarjenih nalog naše družbe: Pomagajte gluhtonemim do življenja in dela, vrnite jim človeško dostojanstvo s tem, da jim pomagate do vrha razviti vse tvorne sile, ki spe v slehernem človeku.

Večer, prvi te vrste v Jugoslaviji, je izzvenel v enodušno zahtevo, naj odločujoči činitelji brez odlašanja poskrbe za razširjenje gluhtonemice v Ljubljani in naj vobče poskrbe, da uode vsi gluhtonemi otroci kakor njihovi zdravi tovariši prišli vsaj do osnovnošolske izobrazbe, brez katere si ni mogoče misliti uspešne življenjske borbe.

V začetku sporeda je g. Ciril Sitar v imenu onih gluhtonemih, katerim je usoda naklonila priložnost, da so se v zavodu z muko in potrpljenjem prebili do besede, v pretresljivih izvajanjih opozoril na vso brezupno žalost mladega gluhtonemega človeka pred obličjem družbe in življenja. Poudaril je, da so vsi njegovi sotrpini dobri delavci, a vendar so jim vsa vrata do dela in življenja zapeta zaradi predsodkov, ki jih imajo o glu-

htonemih zdravi ljudje. V Jugoslaviji imamo okrog 25.000 gluhtonemih, med njimi okrog 10.000 šoloobveznih otrok. A za vso to množico nesrečnih ljudi imamo v vsej državi samo štiri vzgojne zavode: v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu in Jagodini. V ljubljanski gluhtonemnici, ki je bila zidana leta 1900, za 50 otrok, je danes spravljenih pod streho 111 otrok, a še vse več je onih, ki ne morejo čez prag te hiše, katera edina bi jim mogla pomagati. Vsako leto dobiva zavod okrog 50 prošenj za sprejem, a komaj po 10 do 12 je med njimi izvoljenih. Vsi ostali pa počasi ginejo za plotom v breme in zasmeh občinam in ljudem.

Sledili sta še dve kratki igrici, znana šaljiva enodejanka »Zamorec« in vojna žalostna »Oče«. V obeh so nastopili sami gluhtonemi igralci in igralke in njihovo predvajanje je napravilo na občinstvo najgloblji vtisk. Tu so gledalci imeli prvokrat priložnost, da so iz neposredne bližine pogledali v dušo gluhtonemega človeka, ki je v vseh svojih odtenkih enaka duši zdravega, samo da je zunanji izraz gluhtonemca malo drugačen.

Vsa prireditelja naj bo opomin javnosti, da moramo za svoje bedne gluhtoneme brate storiti vse, kar jim pripomore do človeškega življenja.

Proslava 50 letnice kmetijske šole na Grmu

Kakor smo že poročali, bo praznovala kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu v nedeljo 13. t. m. svojo petdesetletnico. Zavod se za ta pomembni praznik skrbno pripravlja. Po določenem sporedu se proslava začne že dan poprej s slovesno mašo z adušnico za vse pokojne ravnatelje, učitelje in učence v župni cerkvi v Šmihehu. Zvečer bo šolsko poslojje slavnostno razsvetljeno.

Glavna proslava bo v nedeljo. Začela se bo ob pol 11. s slovesno službo božjo v Šmihehu. Nato bo ogled zavoda in njegovih naprav, skupno spominsko slikanje in nazadnje skupno kosilo. Ravnateljstvo je pripravilo obširno poročilo o razvoju in delu šole od ustanovitve dalje, ki bo obsegalo precejšnjo knjigo in imelo zaradi odličnih sodelavcev svojo vrednost.

Grmska kmetijska šola v polni meri zasluži, da se njena zlata obletnica čim slovesneje proslavi, saj je od ustanovitve dalje edini kmečki strokovni vzgojni zavod v bivši Kranjski in poznejši ljubljanski oblasti za kmečke mladeniče bodoče gospodarje. Poleg tega je ta zavod med podobnimi ustanovami na slovenski zemlji edini, ki je bil čisto slovenski tudi v bivši Avstriji. Ponosno število blizu 1000 absolventov, ki so v ogromni večini ostali zvesti svojemu poklicu in so danes po večini dobri gospodarji, je zadosti močen razlog, da se proslava čim slovesneje izvrši.

Vsi, ki so kdaj živeli pod široko streho grmskega gradu, so iskreno vabljeni, da s svojo navzočnostjo povečajo sijaj slavnostnega dne, pa naj bodo učitelji ali učenci. Ta dan bo njihov praznik.

Izidi občinskih volitev

V nedeljo so bile občinske volitve v 76 občinah dravske banovine. Občine Račna (srez Ljubljana), Krašnja (srez Kamnik), Smlednik in Naklo (srez Kranj), Radeče (srez Krško), Šmartno, Dob in Sv. Križ (srez Litiija), Trebnje (srez Novo mesto), Kamna gorica (srez Radovljica), Škofja Loka (srez Škofja Loka), Sv. Jurij ob Taboru, Sv. Jurij pri Celju (trg in okolica), Velika Pirešica in Polzela (srez Celje), Rečica ob Savinji (srez Gornji grad), Cerkvenjak in Sv. Benedikt (srez

Maribor levi breg), Hrastnik (srez Laško), Grajena, Sv. Miklavž in Slovenija vas (srez Ptuj) in Šoštanj okolica (srez Slovenjgradec) niso imele volilne borbe, ker je bila v njih vložena le po ena lista, delno čista lista JRZ, delno sporazumna. Službena Agencija Avala je objavila naslednja uradna poročila (v. u. = število volilnih udeležencev, gl. = število oddanih glasov, op. = opozicijska kandidatna lista):

Srez Ljubljana

Žalna: v. u. 510, gl. 372, JRZ 277, opozicija 95 glasov.

Rudnik: v. u. 420, gl. 316, JRZ 153 op. 163.

Preserje: v. u. 358, gl. 306, JRZ 168, op. 138.

Šmartno pod Šmarno goro: v. u. 750, gl. 606, JRZ 393, op. 213.

Grosuplje: v. u. 519, gl. 350, JRZ 274, op. 76.

Dolsko: v. u. 354, gl. 277, JRZ 203, op. 74.

Dobrova: v. u. 677, gl. 502, JRZ 474, op. 28.

Dol: v. u. 340, gl. 272, JRZ 208, op. 64.

Podgorica: v. u. 265, gl. 231, JRZ 156, op. 75.

Srez Črnomelj

Adlešič: v. u. 392, gl. 324, JRZ 123, op. 201.

Gradac: v. u. 739, gl. 610, JRZ 352, op. 258.

Srez Kamnik

Lukovica: v. u. 546, gl. 374, JRZ 339, op. 35.

Vodice: v. u. 488, gl. 421, JRZ 337, op. 84.

Srez Kočevje

Sodražica: v. u. 885, gl. 711, JRZ 392, op. 319.

Srez Krško

Leskovec: v. u. 1473, gl. 955, JRZ 810, op. 145.

Srez Litiija

Višnja gora: v. u. 688, gl. 505, JRZ 455, op. 50.

Polšnik: v. u. 499, gl. 294, JRZ 262, op. 32.

Kolovrat-Mlinše: v. u. 298, gl. 244, JRZ 244.

Kresnice: v. u. 407, gl. 291, JRZ 280, op. 11.

Srez Novo mesto

Črmošnjice: v. u. 507, gl. 242, nemška lista 89, op. 153.

Velika Loka: v. u. 556, gl. 472, JRZ 238, op. 234.

Dvor: v. u. 355, gl. 282, JRZ 181, op. 101.

Srez Radovljica

Koroška Bela: v. u. 1167, gl. 938, JRZ 398, op. I. 113, op. II. 427.

Srez Škofja Loka

Stara Loka: v. u. 1170, gl. 910, JRZ 691, op. 219.

Srez Celje

Vransko: v. u. 787, gl. 619, JRZ 379, op. 240.

Vojnik okolica: v. u. 588, gl. 449, JRZ 228, op. 221.

Št. Pavel: v. u. 749, gl. 535, JRZ 210, op. 325.

Sv. Jurij okolica: v. u. 1104, gl. 705, JRZ 705.

Petrovče: v. u. 822, gl. 549, JRZ 376, op. 173.

Nova Cerkev: v. u. 533, gl. 329, JRZ 210, op. 119.

Dramlje: v. u. 439, gl. 365, JRZ 176, op. 189.

Šmartno v Rožni dolini: v. u. 380, gl. 272, JRZ 209, op. 63.

Srez Konjice

Konjice trg: v. u. 379, gl. 343, JRZ 166, op. 177.

Srez Ljutomer

Verzej: v. u. 391, gl. 296, JRZ 256, op. 40.

Srez Laško

Trbovlje: v. u. 4545, gl. 2666, JRZ 784, op. 1866, kompr. 16.

Srez Ptuj

Rogoznica: v. u. 604, gl. 366, JRZ 185, op. 181.

Majšperk: v. u. 616, gl. 470, JRZ 329, op. 141.

Osluševci: v. u. 417, gl. 289, JRZ 275, op. 14.

Sv. Andraž v Slov. gorica: v. u. 372, gl. 291, JRZ 206, op. 85.

Kog: v. u. 480, gl. 369, JRZ 273, op. 96.

Srez Slovenjgradec

Slovenjgradec: v. u. 354, gl. 323, JRZ 172, op. 151.

Velenje: v. u. 821, gl. 490, JRZ 377, op. 113.

Srez Gornji grad

Bočna: v. u. 416, gl. 310, JRZ 172, op. 38. Ljubno: v. u. 835, gl. 523, JRZ 273, op. 250.

Mozirje okolica: v. u. 616, gl. 382, JRZ 344, op. 38.

Srez Šmarje

Podčetrtek: v. u. 612, gl. 418, JRZ 322, op. 96.

Žetale: v. u. 617, gl. 376, JRZ I. 258, JRZ II. 42, op. 72.

Rogatec: v. u. 968, gl. 721, JRZ 333, op. 388.

Stoperce: v. u. 259, gl. 213, JRZ I. 177, JRZ II. 36.

Srez Maribor levi breg

Ščavnica: v. u. 734, gl. 547, JRZ 356, JRZ kompromisna 191.

Jurovski dol: v. u. 767, gl. 536, JRZ 330, JRZ kompromisna 206.

Srez Brežice

Velika dolina: v. u. 554, gl. 363 (samo opozicijska lista).

Slajenje vinskega mošta pod nadzorstvom

Na osnovi nedavno objavljene odredbe o podeljevanju sladkorja brez plačila državne trošarine za slajenje mošta, je finančni minister izdal tele predpise: Dovoljenja za dajanje sladkorja brez plačila trošarine za vinski mošt iz državnih tvornic sladkorja ali pa iz posebnih skladišč teh tvornic, ustanovljenih v ta namen, bodo izdale finančne direkcije pod naslednjimi pogoji:

1) Izdan mora biti odlok banske uprave za slajenje vinskega mošta v tistem kraju.

2) Vinogradnik mora vložiti kolikavno prošnjo, ki jo mora brezpogojno priložiti: a) potrdilo občine o količini pridelanega mošta v litrih in b) izjavo, koliko in od katere državne sladkorne tvornice, odnosno skladišča si želi nabaviti sladkor.

Te prošnje lahko vložijo tudi vinogradniške zadruga skupaj za svoje člane, odnosno vinogradniške občine s plačilom pristojbine za

vsakega prošilca po 25 Din. Toda prošnji je treba priložiti seznam zadrugnikov, odnosno vinogradnikov, z navedbo količine pridelka in količine sladkorja, ki si ga vsak zadrugnik, odnosno vinogradnik želi nabaviti.

Sklepe o dovoljenju uporabe breztrošarinskega sladkorja za slajenje vinskega mošta bodo dostavile finančne direkcije prizadetim vinogradnikom ali zadrugam ali občini, državni tvornici in skladišču, odkoder se sladkor nabavi, in oddelku finančne kontrole, ki je pristojen za nadzorstvo nad vinogradniki, odnosno nad zadrugo, ki opravi slajenje vinskega mošta.

Slajenje se bo vršilo v navzočnosti organov finančne kontrole. Ti bodo ustrezajočo nabavljeno količino sladkorja pri vsakem lastniku raztopili v moštu in tako denaturirani sladkor dali lastniku mošta na razpolago, da sam to zmes sladkorja z moštom

doda moštu v ostalih sodih. Sladkor za slajenje se bo odpraviljal iz tvornice ali za to določenih skladišč po določbah, veljavnih za odpravo trošarinskega blaga, ki se zanj ne plača trošarina; označil se bo kot blago brez plačane trošarine. V ta namen dovoljene količine sladkorja se ne smejo rabiti za slajenje vina ali za kaj drugega, temveč le za slajenje vinskega mošta. V nasprotnem primeru se bo postopalo po členih 33. in 34. zakona o državni trošarini.

Zastran dobave sladkorja, cene, plačila in drugega naj se prizadeji obrnejo do državnih sladkornih tvornic v Belju ali Cukarici.

Politični pregled

Kakor poročajo angleški listi, je zadnje dni nastala

kriza angleške vlade zaradi nameravane poroke angleškega kralja Edvarda VIII. z gospo Simpsonovo.

Gospa Simpsonova je ločena žena, hčerka ameriškega industrijca, in jo kralj pozna že dolgo let. Te kraljeve nameravane poroke z ženo, ki ni kraljevskega rodu, pa ni mogoče spravati v sklad z angleškimi zakoni in ustavo. Zato so se zadnji dni vršili o tem razgovori med kraljem in ministrskim predsednikom Baldwinom. Pisalo se je že, da se bo kralj odrekel prestolu, vendar še ni prišlo do odločitve. Po neki vesti je gospa Simpsonova, ki šteje okoli 40 let, dala novinarjem izjavo, da je pripravljena se takoj umakniti, ako bi to pripomoglo k rešitvi krize.

Londonski listi objavljajo podrobnosti o podpori, ki jo nudi Nemčija generalu Francu. Posebni dopisnik »Daily Telegrapha« poroča, da pričakuje Franco spet večje število nemškega vojaštva.

Ze sedaj se bori na strani generala Frauca nad 20.000 nemških vojakov.

Nemške čete sestavljajo oddelke pod poveljstvom nemških oficirjev. Zlasti mnogo jih je v Sevilli. Nemške čete se ne bore samo na frontah, marveč vodijo tudi delo za obrambo Seville, ker računajo, da bodo madriške čete skoraj prodirle do tja. Angleški list »Daily Herald« objavlja podrobnosti o re-

TONE BRDAR:

19

Velika ljubezen

ROMAN IZ PRETEKLIH DNI

Zenska postava, hodeča tako pozna po vrtu, je zbudila njegovo zanimanje. Hotel je vedeti, kdo je in kam hoče.

Ko je došel do ribnika, ki so ga obdajali visoki, gosti grmi, se je nemalo začudil, ko je zagledal ob kopalni hišici dve ženski postavi namestu ene.

Tista, ki je bila prišla z gradu, se mu je po postavi zdela podobna Elviri.

Kdo pa je bila njena tovarišica in kaj je pomenil ta tajni nočni sestanek?

Skrit za grmovjem, se je detektiv pripizlil tako blizu, da je bil samo dva metra za njima. Stena kopalne hišice ga je čisto zakrivala.

»Ali ste že dolgo čakali?« je vprašala prva in Smit je takoj spoznal po glasu baronica Elviro.

»Ne, baronica,« je odgovorila druga. »Četrtr ure.«

»Ker ste torej prišli, mislim, da ste sprejeli mojo ponudbo, Pavla?« je dejala Elvira.

»Da, storiti hočem, kar želite!«

Ime Pavla, ki ga je izgovorila Elvira, je povedalo detektivu, kdo je druga postava. Slutil je tudi, o čem se bo govorilo in čutil se je srečnega, da mu je slučaj spet prinesel nekaj važnega.

Napeto je poslušal, ko je nadaljevala baronica Elvira:

»Veseli me, da ste se spametovali in da mi hočete pomagati dokazati nedolžnost mojega zaročenca. Vi to lahko storite, ker poznate pravega krivca. Ali hočete pred sodiščem povedati, da je vse res, kar je izvedel Kolarjev Jurij od vas?«

»Da, resnico hočem govoriti, milostljiva baronica toda samo pod eno pogojem.«

»Ali hočete imeti plačilo v naprej?« je vprašala Elvira z zaničljivim glasom. Pet tisoč goldinarjev vam takoj dam.«

»Ne, za denar mi ni,« je urno odgovorila Pavla. »Obdržite ga, baronica!«

»Kako? Ne marate plačila?« je začudena vprašala baronica.

»O tem se lahko še pozneje pogovoriva!« je odvrnila Pavla.

»Kaj to želite?«

»Da mi vrnete moje pismo za grofa Hugona!« je odgovorila Pavla.

Ta zahteva je Elviro očtno presenetila, ker ni takoj odgovorila. Ker pisma ni več bilo, ga tudi ni mogla vrniti. Tega pa ni smela povedati, ker potem ne bi imela več orožja proti dekletu.

»Pismo vam izročim,« je naposled odvrnila Elvira. »Toda šele potem, ko boste pred sodnijo izpovedali. Obljubim vam, da pismo ne pride v druge roke in da živa duša ničesar ne izve o njem!«

»Ali mi ne zaupate?«

»Saj je razumljivo, Pavla. Povejte zdaj vse po resnici, kar veste o groznem zločinu, ki se je zgodil na tem gradu.«

»Dobro. Zaupam vaš obljubi, baronica. Poslušajte. Kar je trdil Kolarjev Jurij, ni resnično — — —«

»Pavla, kaj je to?« se je razburila Elvira. »Ali hočete še tajiti, da ste rekli Juriju jasno in razločno, da je grof Hugo pravi morilec?«

»To sem res rekla, ampak resnično ni. Ni res v tistem smislu, kakor je razumel Jurij.«

»Moj Bog! Ne razumem tega,« je dejala Elvira. »Ali veste kaj zanesljivega? In hočete to — — —«

»Prosim, poslušajte me, baronica!« jo je prekinila Pavla. »Da, nekaj vem, in to je, da se sploh ni zgodil zločin. Stari grof ni bil umorjen!«

»Ne?« je vzkliknila Elvira silno presenečena.

»Ne! Nihče, ni kriv njegove smrti!«

»To je neverjetno! Kako si to razlagate? Menda vendar ni samega sebe končal?«

»Da, nehote,« je odgovorila Pavla z mirno gotovostjo. »Po pogovoru s svojim sinom je stari grof vzel neko sredstvo, ki naj bi pomirilo njegove živce. V razburjenosti pa je vžil nekoliko strupa v kozarec!«

»Nebeški oče! Tako se je torej zgodilo!« je v dvomih odgovorila Elvira. »Ne, to ne more biti res. Kozarec, iz katerega je grof pil, je stal na mizi. Zdravniki so dejali, da grof ni mogel več postaviti kozarca nazaj.«

»Tega tudi ni storil. Kozarec mu je padel iz roke in je ležal na tleh,« je dejala Pavla.

»In kdo je pobral kozarec? Kdo ga je postavil na mizo?«

»To je storil grof Hugo. On je tudi nesel stekleničico s strupom v spaino sobo, da bi na ta način zbudil sum, da se je zgodil zločin.«

Pavla je povedala vse to tako mirno, da se je Elvira začudila. Nehote se je stresla in

krutaciji nemških vojakov za Španijo. Tako so na primer v Kasslu morali nastopiti vsi vojaki v svojih vojašnicah. Prišla je posebna komisija oficirjev, ki so izpraševali, kdo zna kak tuj jezik. Ker se je javilo le neznatno število vojakov, so jih nato pozvali, naj se javijo prostovoljci za neko važno nalogo v tujini. Od 1700 vojakov se jih je prijavilo samo 14. Naslednjega dne so se morali vojaki iz vse garnizije ponovno zbrati. Po zdravniškem pregledu so izmed njih izbrali 35 vojakov za tanke, 80 konjenikov in 40 vojakov za strojne puške. Ti vojaki so dobili novo opremo in jim je bilo sporočeno, da odpočujejo v Genovo. Od tam so jih z ladjo prepeljali v Španijo.

Poročevalec »Daily Herald« v Valenciji izjavlja po razgovorih, ki jih je imel z vodilnimi političnimi in vojaškimi osebami, da je dobil vtisk

da bo španska državljanska vojna trajala še precej časa.

Vlada v Valenciji je pripravljena za dolgo borbo. Čim daljša bo ta borba, tem bolj urejeno in učinkovito bo republikansko vodstvo. Največja izprememba, ki se pričakuje v prihodnjih mesecih, bo opustitev miličnega načina in ustanovitev redne republikanske vojske. V Valenciji so ustanovili vojaško akademijo, ki bo dala tej vojski nov naraščaj oficirjev. Angleški parlamentarci, ki se mude v Madridu, da se na lastne oči prepričajo o načinu bojevanja, so poslali predsedniku angleške spodnje zbornice brzojavko, v kateri trdijo,

da je dobil general Franco iz Nemčije in Italije velike količine bomb s strupenimi plini

S temi bombami namerava bombardirati Madrid in druga mesta, ki so v rokah španske vlade, ker je spoznal, da drugače ne more zlomiti odpora republikancev, kakor je tudi v Abesiniji bila dosežena zmaga v glavnem po zaslugi strupenih plinov. Ker general Franco bombardira ne le vojaške postojanke, marveč tudi nezaščiteni kraje, pozivajo angleški parlamentarci predsednika angleške spodnje zbornice, naj nujno organizira mednarodno pomožno akcijo za preskrbo plinskih mask nezaščitenemu španskemu prebivalstvu.

Hugo se ji je zastudil še čisti bolj. Vzkliknila je prestrašeno:

»Če se je tako zgodilo, potem je bil on, lastni sin, priča, ko je oče izpil strup. To je moral vedeti — in on — to je nepojmljivo — je pustil, da se je to zgodilo?!«

»Grof Hugo ni mogel več preprečiti, ker je bilo prepozno,« je pojasnjevala Pavla.

»Zakaj ni mogel? Ali ni mogel zaklicati očetu: »Stoj!« Podlež! To je prav toliko, kakor bi bil svojemu očetu podal strup.«

»Grof Hugo je šele potem razumel, kaj dela grof, ko je bil kozarec že prazen.«

»Odkod pa veste vse to tako natanko? Ali vam je to grof Hugo pravil, ali ste bili sami zraven?«

»Bila sem zraven. Bila sem z grofom Hugonom v sosedni sobi in sem vse videla.«

»In kljub temu ste molčali do danes! Dopustili ste, da so nedolžnega vrgli v ječo kot morilca!« je vzkliknila Elvira. »Molčali ste! Hm, zdaj vem, zakaj niste hoteli povedati resnice. Sokrivi ste!«

»Grof Hugo me je z groznjami prisilil, da sem molčala,« se je branila Pavla. »Bala sem se, da mi ne bi verjeli. Da, tega se še zdaj bojim.«

Elvira je molčala. Razburjenje jo je premagalo.

»Prav lepo je to,« si je mislil prisluškujoči detektiv. »Ta povest je zelo zvito zmišljena, ampak jaz ne verjamem niti ene besede. Če fotografije ne bi bilo, da! Slika dokazuje, da je tvoja lepa povest izmišljotina.«

Detektivu je bilo jasno, zakaj je Pavla tako govorila in se tako obnašala. Hotela je

Elviri pomagati, da s tem sama nekaj pridobi in da se maščuje nad Hugonom.

Da pa same ne bi tako osumili, ni smela povedati, da je Hugo podal očetu strupa. V tem primeru bi jo smatrali za sokrivo.

Detektiv si je mislil, da Pavla ni bila priča zločina, da tisti večer sploh ni bila v gradu. Vse to si je morala izmisliti.

Elvira pa ni dvomila, da je resnično, kar ji je dekletu pravilo. Poznala je Hugona, da je sposoben takega lopovskega dejanja. Sovražil je Stanka in je porabil to naključje, da je obrnil sum na njega.

Torej je postal stari grof žrtev nesrečne pomote. Nedožnost Stankova se bo izkazala. Pa tudi Hugo ni morilec. Kako bi bilo to mogoče, da bi sin — čeprav je izprijen in brezvesten — tako hladnokrvno umoril lastnega očeta!

Elvira je mislila, da je naposled razvozlan strašna uganka in se je globoko oddahnila.

»Dobro«, je dejala baronica po dolgem molku. Pavla, bodite jutri pripravljeni. Sporočila vam bom, kadar vas bom potrebovala. Jaz in gospod Stanko se vam bova izkazala hvaležna, če boste vse to povedali pred sodnijo in govorili čisto resnico!«

Pavla je še enkrat objubila, da bo to storila. Naenkrat je nekaj zašumelo v grmovju, neka postava se je pokazala iz teme in se je sklonjena splazila brez glasu proti kopalni hišici.

Zenski nista ničesar opazili, detektiv pa je slišal sum plazečega se moža.

Ko je prišel neznanec tako daleč, da je mogel razumeti glasove, se je ustavil in po-

iskal skrivnega zavetja, da bi mogel prisluškovati.

Toda v tem trenutku je bil pogovor končan. Elvira se je skoraj zadela v detektiva s svojim širokim ogrinjalom. Pri kopalni hišici pa je bilo tako temno, da ni mogla ničesar opaziti.

Tudi neznanega došleca ni videla, ker je bil skrit za gost grm.

Detektiv se ni premaknil, ker je slutil, da se bo tu nocoj zgodilo še nekaj zanimivega. Pozorno je gledal, ko se je Elvira oddaljevala.

Ko je baronica izginila proti gradu, se je tudi Pavla odpravila proti domu. V trenutku pa, ko je stopila na trato poleg kopalne hišice, se je postavil pred njo neznanec.

»Kača! Tako me goljufaš?« se je oglasil srdit hripav možni glas.

»To je Hugo,« si je mislil detektiv. »To se mi je zdelo. Najbrž se bo ponovil oni prizor, ki se je pred kratkim odigral v gostilniški utici, in jaz bom moral prevzeti vlogo Kolarjevega Jurija.«

Pavla ni bila posebno prestrašena in tudi ni mislila pobegniti. Mirno je odgovorila.

»Kako mislite to, gospod grof? Vi ste mi naročili, naj pridem sem in tu sem vas pričakovala.«

»Mene? To ni res. Pravkar si imela tajejn pogovor z baronico. Ti me hočeš izdati, kača zvita!« je ogorčen vzkliknil Hugo.

»Baronica se je šla po parku izprehajati in je mene našla tu. Od mene je hotela vedeti različne stvari,« se je mirno in hladnokrvno zagovarjala Pavla.

»Saj je bila že davni pri tebi! Kar pripoznaj to! Kaj si ji pa izklepetala?«

Brez truda za Tebe - brez nevarnosti za Tvoje perilo!

Vsako nasilno odpravljanje nesnage pri pranju škoduje perilu. Perite zato s Schichtovim Radionom, ki varuje perilo in Vam prihrani naporno delo. Radion je popoln proizvod za nego perila. Uporaba je zelo preprosta:

1. Rastopite Radion v mrzli vodi.
2. Ko raztopina zavre, kuhajte najmanj 15 minut.
3. Splakujte perilo najprej v topli potem pa v mrzli vodi. Perilo bo ostalo dolgo časa kot novo in bo vedno snežnobelo.

Schichtov

RADION

POPOLNA NEGA PERILA

tem klobuku spoznal, da se je pripetila nesreča. Orožniki so odšli na kraj nesreče ter ugotovili, kdo je ponesrečenec. Pokojni Zvržina je bil priljubljen. Blag mu spomin!

* *Smrtna nesreča.* Te dni se je v Celju smrtno ponesrečila 53 letna raznašalka časopisov Elizabeta Žmaharjeva. Spotaknila se je namreč na stopnicah, padla in udarila z glavo ob tla, da ji je počila lobanja. Bila je na mestu mrtva. Žmaharjeva je bila vrsto let vestna raznašalka »Slovenskega Naroda« in »Jutra«. Bila je vdova in zapuščena preskrbljeno hčerko. Bodi ji ohranjen blag spomin!

* *Smrt pod vozom.* Te dni se je zgodila huda nesreča. Gospodar Anton Lap z Zidanega mosta je vozil steljo iz gozda. Pri tem sta mu pomagali njegova žena in dekla. Naenkrat se je voz, poln stelje, prevrnil in pokopal pod seboj vse tri. Dolgo časa nihče ni mogel klicati na pomoč, ker so bili vsi trije pod vozom. Šele Lapova žena, ki se ji je po dolgem trudu posrečilo rešiti se izpod voza, je doklala pomoč ki pa je bila za deklo Rozalijo Brinovčevo iz Dolge njive že prepozna. Dobili so jo pod vozom mrtvo. Gospodarja so precej poškodovanega rešili živega in je upanje, da ostane pri življenju.

* *Možu je sledila v smrt.* Pred dnevi je umrl za kapjo natakar Velike kavarnice v Mariboru Franc Schmidt, ki je bil komaj leto dni poročen s 34-letno Adelo. Stanovala sta v Studencih in je bil njun zakon zelo srečen. Nenaadna smrt mladega moža je ženo tako potrla, da mu je sklenila slediti v smrt. Zavžila je večjo količino lizola in so jo mariborski reševalci prepeljali v bolnišnico, kjer je umrla. Zaloigra mladih zakoncev je zbudila mnogo sočutja.

* *Smrt upokojenca, ki je prejel 70 Din na mesec.* V Hrastniku je umrl v 79. letu starosti g. Adelino Savioci, delavec kemične tvornice v pokouju. Pokojnik je bil vesten raznašalec listov v Hrastniku. Delal je v kemični tvornici 28 let in je prejel zdaj 70 Din pokojnine. Bil je sicer italijanski državljani, a se ni hotel vrniti v Italijo, ker so si njegovi trije sinovi pridobili naše državljanstvo. Naj v miru počiva!

* *Velik požar v Mokronogu.* Te dni zjutraj je nastal ogenj v skladišču mokronoške tvornice usnja Domače delavstvo in mo-

kronoška gasilska četa sta mogli le omejiti požar in obvarovati pred plameni ostale zgradbe. Kako je požar nastal, še ni ugotovljeno.

* *Velik požar na Dravskem polju.* Predzadnji ponedeljek je bil na Dravskem polju spet velik požar, in sicer v Apačah, občina Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Goreti je začelo pri posestniku Martinu Kečcu in se je požar razširil še na gospodarski poslopji Martina Zajca in posestnika Matevža Golca. Vsem trem posestnikom so zgorela gospodarska poslopja do tal, Matevžu Golcu pa tudi hiša. Nekaj ur pozneje je nastal ogenj na drugem koncu ste vasi, in sicer pri posestniku Ivanu Klanjšku, kateremu je zgorela domačija do tal.

* *Samomor v duševni zmedenosti.* Te dni so našli 35 letnega Franca Česna, poslovodjo tvrdke Hönigmann v Celju, v njegovi sobi mrtvega. Poleg njega je ležal samokres, iz katerega je bil sprožil 12 nabojev, ki so mu preluknjali glavo, prsi in roko. Zapustil je poslovilno pismo, v katerem pravi, da sta ga gnali v smrt živčna in želodčna bolezen. Pokojnik je bil značajan in odločno nacionalen mož. Bodi mu ohranjen blag spomin!

* *Velik požar v Rušah.* Nedavno je nastal ogenj v gospodarskem poslojju tvornice za dušik v Rušah in zajel dvojice velikih gospodarskih zgradb in avtomobilsko garažo. Sumijo, da je bil ogenj podtaknjen.

* *Požar v Rečici ob Savinji.* Nedavno zjutraj je začel goreti kozolec posestnika Krumpačnika Janeza po domače Oplotnarja. V kozolcu sta bila shranjena siama in seno. Kozolec je do tal pogorel. K sreči je bil posestnik zavarovan.

* *Nočni požar.* Nedavno zjutraj je začel goreti skedenj novomeškega mesarja in posestnika Goleša, ki je stal blizu ženske bolnišnice. Gasilci so požar omejili, da se ni razširil na bližnje poslopje. Iz vseh znakov bi se dalo sklepati, da je nekdo nalašč zažgal.

* *Sam je zakrivil svojo smrt.* Nedavno se je zbralo v Rotovnikovi gostilni v Legnu več fantov, med njimi tudi 25letni Maks Potočnik, žagar iz Dovž, in Cestnik Maks. Med Cestnikom in Potočnikom se je vnel prepir, ki je trajal ves večer. Proti polnoči se je

Potočnik začel odpravljati proti domu, da bi se izognil morebitnemu pretepu. Takrat pa je Cestnik zavihal rokave in rekel pred vsemi gosti: »Ali grem v špital, v arest ali pa bom mrtev.« Potočnik je takoj po teh besedah šel iz gostilne, za njim pa je skočil Cestnik, da bi ga pretepel. Med tem časom pa se je že Potočnik oborožil zunaj s cepinom. Ko je pritekel za njim Cestnik z lato v rokah, ga je Potočnik udaril s cepinom po glavi in ga prevrnil po tleh. Cestnik je obležal nezavesten. Potočnik je poklical ostale goste iz gostilne na pomoč, sam pa je šel spat. Cestnika so spravili v bolnišnico, kjer pa je naslednjega dne zaradi strte lobanje umrl. Potočnik se je sam prijavil in je po zaslišanju priznal orožniško dejanje. Zagarjal pa se je s silobranom. Pokojnega Cestnika slikajo vse priče kot prepirljivca.

* *Ogenj.* V Apačah na Dravskem polju je izbruhnil ogenj v skedenju posestnice Ksantone Vukove. Skedenj, ki je bil poln sena je pogorel do tal.

* *Dve delavnici ukradenih koles.* Tatvine koles so zavzele v zadnjem času v Mariboru in okolici velik razmah. Zdaj se je posrečilo odkriti kar dve predelovalnici ukradenih koles. Orožniki so prišli v Poljčanah na sredi tatovom, ki so imeli lastno delavnico in celo skadišče ukradenih in deloma že predelanih koles. Tri tatove so že zaprli, vršijo se pa nadaljnje poizvedbe. Drugo tako delavnico so odkrili orožniki pri Sv. Barbari v Slovenskih gorah. Zaplenili so veliko število koles, v grojni jami pa so našli za cel kup starih plaščev in gumijastih zračnic od ukradenih koles.

* *Uječi tatovi čebel.* Zadnje čase so v Domžalah in okolici ukradli tatovi več panjev čebel. Tako so bile ukradene čebele posestniku Valentinu Pavliju v Domžalah. Takrat storilcev niso mogli takoj dobiti, zdaj so pa po stopinjah čevljev izsledili brate Andreja, Viktorja in Feliksa Rihtarjeve. Bratje so namreč v noči na 17. oktobra ukradli panj čebel tudi Josipu Vrhuncu, postajnemu načelniku na železniški postaji v Jaršem pri Mengšu. Orožništvo iz Domžal je izvršilo na domu Rihtarja hišno preiskavo in pri tem našlo čevlje, katerih stopinje so se našle pri čebelnjaku Pavlija. Potem so orožniki pregledali tudi Rihtarjev čebeljak in našli panje in čebele, ki sta jih lastnika Pavil in

»Vsaj zdelo se mi je tako.«
 »Ali se je sklonil globoko k zemlji?«
 »Da?«
 »Ali si lahko mislite, da je morda kaj iskal na zemlji?«
 »Da, tudi to bi bilo mogoče. Zdaj, ko ste me vprašali, se mi to zdi celo prav verjetno.«
 »Veste, kaj je iskal?« je vprašal detektiv in krepko prijel upraviteljevo roko.
 »Ne, niti ne slutim.«
 »Vam bom pa jaz povedal. Iskal je odtiske vaših čevljev.«
 padel na bližnji stol. Za nekaj trenutkov je Upravitelj je prebledel.
 »Bodite pozorni, možak vam pripravlja hude neprijetnosti,« je vzklilni Krag. »Sodim, da je zmožen vsega.«
 »Rad bi me osramotil kot tatu...!«
 Asbjörn Krag je trenutek premišljal.
 »Morda,« je rekel, »bomo že videli... bomo že videli...«
 Upravitelj se je prijel z obema rokama za glavo.
 »Aha, zdaj razumem,« je vzklilni, »zdaj razumem...«

»Kaj razumete?« je vprašal detektiv.
 »Moj drugi par ameriških čevljev...«
 »Vaš drugi par čevljev?«
 »Da, ponoči mi je izginil drugi par...«
 Asbjörn Krag je prisluhnil.
 »Seveda, Biley mi je čevlje ukradel, in sicer tisti par, ki sem ga imel obutega. To sem obiskal svojo nevesto Konstanco v ekselenci knjižnici.«
 Detektiv Krag je začel globoko zamišljen stopati po sobi gor in dol.
 »Čisto nedvomno,« je rekel, »vas je lo-

pov zapletel v mrežo, ki jo bo težavno raztrgati. Izhod je samo eden.«
 »Kakšen?«
 »Pravega tatu moramo odkriti!«

Zunaj v predsobi so se zaslišali koraki in kmalu je prihajajoči potrkal na vrata. Mlad mož odločno kretanj je vstopil.

»No, vidiš,« je veselo vzklilni Asbjörn Krag, »stari prijatelj inženjer Fjeld. Kako prideš ti sem?«

»Ti pač nisi spoznal mojega glasu na telefonu,« je rekel prišlec smehljaje. »Nasavljen sem namreč pri Krauseju in sem izdelal risbo za skrinjico gospe baronice.«

»Kakor nalašč,« je vzklilni Krag in veselo stisnil prijateljevo roko. »Če bodo le prijatelji na delu, se bo vozil še prej razvozlal.«

V tem trenutku se zasliši s ceste ropot voza, in ko je Krag pogledal skozi okno, je videl, kako so stopili z voza njegov šef, Harald Brede in še eden izmed detektivov.

VII. DOGOVORJENA IGRA

V tem se je pokazal tudi Biley na balkonu vile. Državnik se je začel pogovarjati s Haraldom Bredejem, med tem ko je šef stopil proti Kragu.

Gospodje so se napotili v veliko dvorano. Na pragu je Krag presenečen obstal. Prostor je bil v vsej naglici izpremenjen v nekako sodno dvorano. Vanjo so postavili veliko mizo in mnogo stolov. Celo pregrajo za priče so postavili.

»Občudujem vaš veliki dar za aranžiranje,« se je obrnil Krag na državnika, »res imam občutek, kakor bi bil v sodni dvorani.«
 »To je potrebno,« je odvrnil Biley, »ker postane človek nehote resnejši in resnicoljubnejši, še se mu prosor napravi boj svečan.«

Šef kriminalne policije je zasedel najodličnejši prostor v dvorani, da bo vodil zasliševanja.

»Za koga pa sta onale dva stola?« je vprašal Krag.

»Kaj ni čisto v redu,« je odvrnil Biley, »da je pripravljen za ekselencno udoben sedež?«

»A drugi stol je namenjen gotovo družabnici,« je sklepal Krag. »Zadaj za oba stola se boste postavili vi, kaj ne? Ah mi še ne marate povedati, kdo bo nastopal kot obtoženec?«

Vse je v dvorani utihnilo, ko je vstopila gospodična Konstanca. Videti je bila objozana, a Krag je opazil izraz odločnosti v njenih potezah.

Gospodična Konstanca je sedla k oknu. Obraz je imela napol obrnjen k veliki mizi, napol pa tako, da je lahko videla okna upravnega poslopja.

Asbjörn Krag je takoj razumel, da je bilo dogovorjeno brzojavljanje z očmi med upravnim poslojem in »sodno dvorano«.

Še enkrat so se vrata odprla in v dvorano je prijadrala stara ekselencna, oprta na roko svoje družabnice.

Pred začetkom zasliševanja je dejal šef kriminalne policije:

»Dovoljujem si začetni zasliševanje. Prosil bi gospoda Bileyja, da nam podrobneje

lep konj posestniku Jakobu Papežu v Hinjah pri Novem mestu. V isti noči je bil ukraden v Hinjah konj tudi posestniku Francu Hočevanju.

* **Obsojen požigalec.** Mali senat v Mariboru je obsodil 22letnega viničarjevega sina Ivana Fekonjo iz Negove na dve leti in dva meseca robije, ker je zažgal gospodarsko poslopje Ivana Kuharja na Negovskem vrhu. Obtoženec je po požigu pridno pomagal gasiti. Ni še bilo pogašeno prvo poslopje, ko je obtoženec že zažgal hišo posestnice Alojzije Josil pa so ga pri tem zalotili. Fekonja je že kot šolar zažgal neko hišo.

* **Oborožen vlomilec ujet.** Zvečer je orožniška patrulja iz Vodice v Kosezah pri Šinkovem turnu našla na zloglasnega zločinca Betona Ivana iz Grada pri Cerkljah in njegovega tovariša Zupanca Staneta. Zupancu se je posrečilo pobegniti, med tem ko sta nevarnega Betona orožnika obvladala in dobro zvezala. Našla sta pri njem samokres, ki je bil nabit, žepni nož, britev, škarje, žepno električno svetilko, lepo damsko dozo za puder z ogledalom, volneno čepico in denarnico s 160 Din. Oba sta osumljena tatvin 27. oktobra v Tunjicah pri Klanjškovi Mariji in 8. septembra pri Francu Bošku, kjer je bilo ukradenih 12.000 Din. Beton Ivan taji udeležbo pri tatvinah in se zgovarja, da z Zupancem sploh ni bil nič v stiku. Ljudje pa so hvaležni orožnikom, da so spravili nevarnega zločinca za zapahe.

* **Na poti okradena.** Ob torkih in sobotah vozi iz Trzina mesarica Kmetičeva Antonija v Kamnik meso. Te dni sta jo na poti med Mengšom in Kamnikom dva neznana zlikovca okradla. Pritihotapila sta se za vozom in ji pobrala okrog 25 kg mesa in slanine. Na isti način je bila okradena trgovka Frančiška Jagodic iz Kamnika, kateri so med vožnjo v Domžale prerezali rjuho in ji pokradli za okrog 2000 raznega manufakturnega blaga.

* **Vlomilci streljajo.** V šmarški in kostrewniški dolini so ljudje razburjeni zaradi dogodka pri priljubljenem županu in trgovcu g. Josipu Strmanu v Mali Kostrewnici. Šmarški župan ima posestvo in trgovino na koncu kostrewniške doline nad Šmartnim. Bilo je že proti jutru, ko je začul gospodar praskanje pri kletnih oknih. Tiho se je splazil k oknu v prvem nadstropju, kjer ima spalnico, ga odprl in prisluškoval. Pri linah ob kleti je opazil sumljive sence. Da bi se bolje razgledal, se je g. Strman sklonil s samokresom v roki na okno. V tistem trenutku pa so ga vlomilci pred hišo že opazili in strel je pretrgal ozračje. Streljal je eden izmed vlomilcev, strel pa k sreči ni zadel. Preden so pritekli domači, so se napadalec že izgubil. Dogodek je bil takoj javljen orožnikom. V teku jutra pa so se oglasili še drugi posestniki iz kostanjevške doline, ki so imeli ponači vlomilce na obisku. Pri gostilničarju Lovsetu v Mali Kostrewnici so tatovi vlomili v klet, pobrali ves kruh in nekaj prigrizka, iz soda pa so natočili vina. Tretji vlom je prijavil posestnik Blaj, ki ima tudi mlin, žago in kovačijo. Vlomilci so vdrlj v delavnico in so odnesli precej orodja. Vzeli so mu tudi pogonski jermen.

* **Vlom v župnišče.** Nedavno ponoči je neznan vlomilec obiskal župni urad v Nevljah. Vtihotapil se je skozi okno v kleti, odkoder je šel nemoteno v prvo nadstropje, kjer je pisarna župnega urada. Ukradel je blagajno s 25 hranilnimi knjižicami in 2000 Din gotovine. Blagajno je potem razbil, vzela denar, a hranilne knjižice razmetal po bližnjem mekinjskem gozdu.

* **Vino za pšenico in turščico.** V slavonske vasi so začeli iz Dalmacije pošiljati vino v zameno za pšenico in turščico. Med slavonskimi kmeti vlada veliko zanimanje za to zamenjavo, kar je razumljivo, saj si tudi oni radi privoščijo čašo dobrega vina, a kaj, ko nimajo denarja, da bi ga kupili. Tako bo pa pomagano enim in drugim.

* **»Spomini iz Sibirije«**, polni zanimivih dogodkov iz svetovne vojne, ki so jih naši čitatelji tako radi čitali, so izšli v knjigi. Stanejo samo 12 Din. Naročajo se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

POPOTNIKOVA TORBA

Smrt kremenitega moža

Lemberg pri Šmarju, novembra
Dne 18. novembra je preminul v Lembergu blizu Šmarja pri Jelšah v častitljivi starosti 92 let gostilničar in posestnik g. Janez Lorenčak. V svojem življenju je preizkusil vso trnjevo pot našega človeka. Rojen med vinskih goricami na Videršniku je moral že v zgodnji mladosti v svet, kjer se je učil v kovaški obrti. Nato je moral k vojakom, kjer se je udeležil tudi avstrijsko-pruske vojne. Po končani vojaški službi se je naselil v Lembergu. Tu si je z vztrajnim delom pridobil lepo premoženje. Mladost, preživljena med veselimi goricami, mu je dala šegavosti in dobrotljivosti, težavna obrt pa kremenitost značaja.

Vztrajen in pošten si je pridobil neomajen ugled med svojimi soobčani. Kot prvi svetovalec takratne trške uprave je l. 1883. obnovil leMBERŠKO občino, pri kateri je nato deloval v istem svojstvu. Od l. 1892. pa je Lembergu županoval z malim presledekom vsega 30 let. V tem času so zgradili v Lembergu lepo trirazredno šolo.

Za njegove zasluge ga je občinski odbor l. 1916. izvolil za častnega občana. Dolga leta je bil tudi načelnik in odbornik okrajnega šolskega sveta. Zadnja leta svojega življenja je prebil v skrbni negi svojih hčera. Iz svojega skoraj stoletnega življenja je vedel povedati mnogo zanimivega, posebno o leMBERŠKI zgodovini. Boji mu ohranjen časten spomin!

Starček umorjen

v lastni sobi

Velika dolina, novembra.

Nedavno ponoči je postal žrtev zavratnega umora Martin Čudič, 79-letni starček iz Koritnega v občini Veliki Dolini v brežiškem srezu. Kakor pripovedujejo, je pokojni Čudič usodnega dne popoldne pil v zidnici s sosedi. V istem hramu je popivala še druga družba na drugem koncu; z njo je bil tudi posestnik Janez Novoselič iz Koritnega. Družbi je ločila samo stena. Vino je stopalo v glave. Prišlo je do prerekanja. Menda je že tedaj grozil Novoselič staremu Čudiču, ker mu je vse mogoče očital. Pozno zvečer je šel Martin Čudič spat v svojo sobo. Ničesar hudega sluteč se je mirno vlegel v posteljo in ugasnil petrolejko. Kmalu nato je morilec tiho odprl okno. Stopil je v nizko sobico in navlil na starčka, ki je bil nasproti močnemu napadalcu brez moči. Napadalec je nad njim razbil svetiljko, ga zvalil s posetlje na tla v črepinje petrolejke, pokril glavo z blazino in neusmiljeno udarjal po starčku z neznanim trdim predmetom. Tako je dobil starček več ran na glavi. Napadalec mu je tudi zdrčnil nekaj reber. Nekatere podrobnosti je stari Martin Čudič povedal drugi dan, ko je bil spet pri zavesti. Kakšen je bil napadalec, pa ni vedel povedati, ker se je grozodejstvo izvršilo v temi. Svojo žrtev je napadalec tako razmesaril, da je že drugi dan podlegel poškodbam.

Orožniki iz Ribnice so bili takoj na delu. Napravili so obsežno preiskavo. Kmalu so aretirali nekaj osumljencev. Aretirana sta bila tudi oba Martinova sinova. Kmalu pa se je izkazalo, da sina nista kriva. Po drugi govorici pa je možno, da ima tu politika svoje prste vmes. Pokojnik je bil zagrižen Mačkov pristaš, siten človek in vzlic visokim letom nasilen. Zato je padel sum na Janeza Novoseliča, ki

sta si bila posebno huda nasprotnika. Novoseliča so orožniki odvedli s seboj. Kakor pa je soditi po okoliščinah, napadalec ni nameraval starčka ubiti do smrti. V ostalem bo preiskava dognala, kdo je krivec in ali je Novoselič res prizadet.

PREKMURSKI GLASNIK

Krogla je prišla iz njega. V Brekovicah živi invalid, ki je pred 20 leti dobil strel v glavo. Krogla je prebila čelo in se zarila med možgane, da si zdravniki niso upali izvršiti operacije. Leto dni je trajalo zdravljenje po raznih vojaških bolnišnicah, dokler ga niso smrti zapisanega poslali domov. Vedno ga je bolela glava. Pred nekaj leti pa so bolečine prenehale in invalid je čutil, da mu krogla leze v vrat. Letos pa ga je začela boleti desna noga. Ker mož ni imel denarja za zdravljenje, je vzel nož in prerezal nogo na tistem mestu, kjer ga je bolelo. Našel je kroglo. Zdaj je zdrav.

NAŠI NA TUJEM

Iz kolonij naših ameriških rojakov

Cleveland, novembra.

Blizu Coudersporta se je v gozdu smrtno ponesrečil Janez Bančan iz Gorenje vasi pri Cerknici. S Toneom Modicem sta pripravljala v gozdu les za kemično tvornico, pa je padlo podžagano drevo na Bančana.

V premogovniku v Frontierju se je smrtno ponesrečil Janez Marinac iz okolice Slovenske Bistrice. Plast kamenja ga je podsula, da je bil takoj mrtev.

V Chicagu je Jože Oklešen v prepiru ustrelil svojo ženo Berto, potem pa še sebe. Založnica je zakrivila pretirana moževa ljubosumnost. Zakonca Oklešenova zapuščata tri otročičke, ki jih je vzela zaenkrat v ožrbo policija.

Newyorška policija je aretirala Jakoba Pezdica, ki je ubil Karla Matuno in vrgele njegovo truplo v kanal. Mož zločina ni tajil in je zatrjeval, ko so ga aretirali, da je bil Matuna njegov hudobni duh in da se ga je moral odkrižati. Pezdica je star 58 let in je doma iz Podnarta. Najbrž ga bodo vtaknili v zavod za blazne zločince.

V Evelethu je umrl Matija Oražem, star 70 let. Nadalje so umrli: v Huntingtonu Franc Herman, v Little Fallsu Jože Kolar iz Dolenjega Logatca, v Frontenacu Jože Kernc, star 78 let, doma iz Zagrada pri Škocijanu, v Rockspringsu Marija Berlogarjeva, stara 50 let, doma iz okolice Zidanega mosta, v Brunswicku Franc Debelak, po domače Ulčar, star 73 let, v Sheboyganu 57letni Jože Zagar, ki ga je vzela jetika.

Iz Meerbecka (Nemčija). Nenadno je preminul v Meerbecku 78 let stari rudar v poklju Blaž Flis iz St. Jungerte pri Galiciji blizu Celja. Letos februarja je umrla njegova žena Ivana rojena Mrakova, marca pa pokojnikov zet Ivan Primožič iz Dola pri Hrastniku. Zakonca Flisova sta l. 1933. obhajala zlato poroko. Pokojnikom bodi lahka tuja zemlja!

Iz Bottropa (Nemčija) nam pišejo: Pred dnevi je preminil član Jugoslovenskega narodnega društva in zvest bralec »Domovine« g. Franc Kladnik. Štel je 64 let in je bil doma iz Zagorja ob Savi. V Nemčiji je živel že 37 let. Zapušča ženo in 7 odraslih otrok. Naj mu bo lahka tuja zemlja, žalujočim pa naše sožalje! Dne 15. novembra smo imeli zborovanje, ki sta ga obiskala tudi zvezni predsednik in izseljenski komisar iz Düsseldorfa. Nadalje so prišli predsedniki bratskih društev iz Gladbecka, Maria, Stoppenberga in Osterfelda. Letos bo v Bottropu obdaruvanje otrok na starega leta zvečer ob pol 18., a pred tem ob 16. bo zborovanje, ki naj se ga člani polnoštevilno udeležijo.

RADIO LJUBLJANA

od 13. do 20. decembra

Nedelja, 13. decembra: 8: Vesel nedeljski pozdrav (plošče). 8.30: Telovadba (15 minut za ženske, 15 minut za moške; vodil bo profesor Marjan Dobovšek). 9: Čas, poročila, spored. 9.15: Solistični koncert na flavti — (Bernard Filip; pri klavirju profesor Lipovšek). 9.45: Verski govor (prior Valerian Učak). 10: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. 11.15: Prirejanje izložb (Stane Megušar). 11.30: Otroška ura: Jurček in Jerica gresta po svetu (zvočna slika). 12: Nekaj koračnic (plošče). 12.15: Koncert slovenskih pevskih zborov iz Sel in iz Radliš na Koroskem. 13: Čas, spored, obvestila. 13.15: Kar želite, to dobite (radijski orkester). 16: Fantovska ura: Krščanski gospodarski in družabni red, predavanje in razgovor (ravnatelj Franc Gabrovšek). 17: Kmetijska ura: Smotno sadjarstvo (Flego Anton). 17.20: Za kratek čas (plošče). 18: Finžgar: Razvalina življenja, ljudska drama v treh dejanjih, igra li bodo člani radijske igralske družine). 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Slovanska ideologija, pokret in ideologika (Vajko Savič iz Beograda). 19.50: Slovenska ura: koncert tamburaškega orkestra in predavanje Ob obletnici Franca Grafenauerja (France Uršič). 20.30: Koncert tamburaškega orkestra. 21: Cvetje z domačih potjanz (koncert radijskega orkestra). 22: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Vesel nedeljski večer (radijski orkester).

Ponedeljek, 14. decembra: 12: Zvoki iz daljnih dežel (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13: Čas, spored, obvestila. 13.15: Koncert baletne godbe (plošče). 14: Vreme, borza. 18: Zdravniška ura: O prehrani sploh: življenje v stradanju in obilju (dr. Breclj). 18.20: Veseli dnevi v Kijeju (venček ukrajinskih pesmi—plošče). 18.30: Slovenska narodna pesem (France Marolt). 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Početki narodnopolitičnega življenja v Podravju (profesor Franjo Baš). 19.15: Zanimivosti. 20: Pevski koncert Edvarda Kovača s spremljevanjem radijskega orkestra (vmesne točke bo izvajal radijski orkester). 22: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Zvoki v oddih (radijski orkester).

Torek, 15. decembra: 11: Šolska ura: Božič in novo leto v verovanju slovenskega ljudstva (Vinko Möderndorfer). 12: Iz Dvoakovih skladb (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13: Čas, spored, obvestila. 13.15: Reproductiran koncert na wurliških orglah. 14: Vreme, borza. 18: Pojdemo v daljni Orient (plošče). 18.40: Zmaga popolne vdanosti Alahu (Franc Terseglav). 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Gospodarski značaj Jugoslavije v raznih dobah (dr. Milan Marinković v Beogradu). 19.50: Zabavni zvočni tednik. 20: Koncert zbora balalajk »Ruslan«. 20.50: Koncertni plesi (plošče). 21.15: Klavirski koncert profesorja Antona Trosta. 22: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Jugoslovenska operetna glasba in spevoigre (radijski orkester).

Sreda, 16. decembra: 12: Slavne pevke (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13: Čas, spored, obvestila. 13.15: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). 14: Vreme, borza. 18: Mladinska ura: Prazgodovinska najdišča (profesor Srečko Brodar); Ročna dela: Kako si naredimo jaslce (Zdravko Omerza). 18.40: Racionalizacija industrije (Avgust Kuhar). 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Vprašanje socialnega in pokolinjskega zavarovanja trgovskih in privatnih nameštencev kraljevine Jugoslavije (Djordje Djordjević iz Beograda). 19.50: Uvod v prenos. 20: Prenos opere iz gledališča v Ljubljani (v I. odmoru glasbeno predavanje — Vilko Ulmar; v II. odmoru čas, vreme, poročila, spored).

Četrtek, 17. decembra: 12: Vsakemu svoje (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13: Čas, spored, obvestila. 13.15: Razne zborovske

pesmi (plošče). 14: Vreme, borza. 18: Skladbe komponista Ailboute (igra radijski orkester). 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Sokol. 19.50: 10 minut zabave: Včeraj in danes — prizorček (Vinko Bitenc). 20: V svitu božiča (orgelski koncert učencev Stanka Premrla na konservatoriju v Ljubljani; prenos iz stolnice). 21: Koncert slovenske glasbe (radijski orkester). 22: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Citraški trio »Vesna«.

Petek, 18. decembra: 11: Šolska ura: Premog — pogled v davnino (razgovor z učenci; vodil bo Miroslav Zor). 12: Slovenski biseri (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13: Čas, spored, obvestila. 13.15: Koncert radijskega orkestra. 18: Ženska ura: Pomoč otroku pri jezikovnem pouku (Dora Peganova). 18.20: Maurice Ravel: Valček (koreografska peani-

tev; plošče). 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Boža Knežević in naša doba (dr. Dušan Stojanović iz Beograda). 20: Prenos koncerta Ljubljanskega godalnega kvarteta. 22: Čas, vreme, poročila, spored. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 19. decembra: 12: Plošča za ploščo pisana zmes. 12.45: Vreme, poročila. 13: Plošča za ploščo pisana zmes. 14: Vreme. 18: Za delopust (plošče). 18.40: Pomen našega rudarstva za narodno gospodarstvo (Viktor Gostiša). 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Kmetijsko gospodarstvo Jugoslavije v letu 1936. (Ivo Zoričić iz Zagreba). 19.50: Pregled sporeda. 20: Pojdemo v Celje po veselje (obisk mikrofona v celjskem mestnem gledališču). 22: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Cimermanov trio.

Najbogatejši Evropec je umrl

V visoki starosti 86 let je pretekli petek umrl v svoji vili v Monte Carlu Bazil Zaharov, eden izmed najbogatejših ljudi na svetu, gotovo pa najbogatejši mož v Evropi, ki so ga splošno nazivali »skrivnostnega moža Evrope«.

Bazil Zaharov je bil med najvplivnejšimi člani mednarodnega finančnega sveta in je veljal za nabogatejšega moža na svetu. Po rodu je bil Grk iz Carigrada, kjer se je rodil l. 1850. Tu je postal najprej gasilec. S 34 leti je prišel v Atene, kjer je dobil službo v neki trgovini. Pozneje je bil natakhar, nato pa dalje časa brez posla. Njegov sorodnik, ki je bil vrtar v nekem hotelu, ga je zaradi njegovega znanja jezikov priporočil angleškemu industrijcu Vickersu za tolmača, ko je potoval po Balkanu zaradi dobav orožja. Sprejel ga je začasno v službo in pred svojim povratkom v Anglijo mu je ponudil mesto potnika pri svo-

jem podjetju. Tako je Zaharov prišel v Zapadno Evropo. Pri podjetju je kmalu postal glavni ravnatelj in je začel sklepati kupčije tudi na svoj račun. Bil je menda največji potnik za industrijo orožja in municije na svetu. Pri vseh vladah si je znal najti svoje agente, tako da je nekoč angleški izdajatelj listov lord Beaverbrock o njem dejal, da mu je usoda narodov sport in da so načrti vlad njegova tajnost. Pozneje se je pričel baviti tudi z drugimi posli. Postal je solastnik igralnice v Monte Carlu, glavni delničar angleške delniške družbe Vickers in po njej eden izmed voditeljev koncerna Vickers-Maxim-Schneider-Creuzot. Sodeloval je tudi pri francoskih in angleških družbah za pridobivanje nafte in na posled je imel vpliv na dolgo vrsto svetovnih bank. Politično pa se mož nikoli ni uveljavljal.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Peščena torta. Mešaj, da narase, sedem dek sirovega masla, 15 dek sladkorja v prahu in tri rumenjake. Nato primešaj od pol limone naribano lupinico, 12 in pol deke moke in slabo osminko mrzlega mleka. Stolci trd sneg treh beljakov. K snegu primešaj še 12 in pol deke moke, katero pa prej zmešaj z enim ovitkom pecilnega praška. Zdaj primešaj sneg k testu in vse skupaj narahlo zmešaj. Posodo za torto pomazi s sirovim maslom, posuj z moko, zlij noter testo, razravnaj in speci. Pečeno torto pusti, da se v posodi shladi. Hladno tvrto (če hočeš, jo prereži in nađevaj z mezo) po vrhu potresi z vanilijevim sladkorjem. Lahko jo pa tudi obliješ s poljubnim ledom.

Drabno pecivo. Mešaj, da narase, 10 dek sladkorja v prahu in eno jajce. Nato primešaj za nožve konico stolčenega cimeta, stolčnih žbic, od ene limone naribano lupinico, a za slabo nožve konico pepelike, naribanega muškarnega oreha in popra. Ko si vse to dobro premešala, primešaj še 10 dek moke. Testo stresi na desko in ga zmešaj. Nato testo za prst na debelo razvaljaj in z majhnimi obodci zreži. Pecivo zloži na pekačo. Pekačo nato postavi na hladno, kjer naj stoji tako 24 ur. Nato vsak kos na pekači obrni in deni peči v neprevročeno pečico, da se lepo zapeče. Med pečenjem pecivo zelo narase, zato ga ne smeš preveč nagosto zložiti na pekačo. Ko je pecivo pečeno, shrani ga na suhem prostoru. To pecivo mora čakati vsaj teden dni, da se zmehča, šele tedaj je prav dobro.

Vanilijevi keksi. Mešaj, da narase, 15 dek sirovega masla, 15 dek sladkorja v prahu in dve jajci. Na desko pa stresi pol kile ostre, suhe, bele moke. V moko zlij zmešano sirovo maslo, dodaj še en pecilni in en vanilijev zavitek, pet žlic mleka, žlico ruma in od pol limone naribano lupinico. Testo dobro umešaj in razdeli na več hlebčkov.

Hlebčke pa tenko razvaljaj in z obodci zreži. Kekse zloži na pekačo, z voskom pomazano, in jih peči približno 10 do 15 minut, da se lepo zapečejo. Izrezano testo primesi k naslednjemu hlebčku, spet razvaljaj, izreži in tako dalje, da vse testo porabiš. Kekse, ko jih zložiš na pekačo, z vilicami ali s pletilno iglo nekoliko nabodi. Pečene kekse shrani v pločevinasti ali stekleni posodi.

Keksi druge vrste. Na desko stresi pol kile moke. V moko pomešaj en zavitek pecilnega praška. V skledi pa mešaj, da narase, 10 dek sirovega masla, štiri jajca, četrta kile sladkorja in malo cimeta. Nato zamešaj v moko, dodaj še osminko litra kisle smetane in vse skupaj umešaj v testo. Testo tenko (za nožev hrbet) razvaljaj, izreži z obodcem kekse in speci. Delaj isto tako kakor z vanilijevimi keksi.

Praktični nasveti

Cesto so vzrok hiranju cvetlic lončnic gliste, ki objedajo korenine. Na preprost način jih preženeš takole: Kilo divjega kostanja skuhaj v dveh litrih vode. Vre naj pol ure, nato pa postavi hladit. Mrzlo kostanjevo vodo ocedi in z njo zalij lončnice. Čez nekaj minut se bodo gliste zrinile na površino in jih z lahkoto poloviš in uničiš. Obenem pa služi kostanjeva voda kot gnojilo za lončnice.

Domače mazilo proti ozeblinam V posodi raztopi en del belega voska in en del rastlinskega olja. Topi počasi pri zmernem ognju, ker se olje ne sme razbežiti. Ko se prične vosek v olju topiti, mešaj toliko časa, da se ves vosek stoni. Najbolje je, če prej vosek drobno zrežeš. Potem postavi na stran in preden se mazilo prične trditi, ga zlij v kak lonček za mazila in pokritega shrani. Če imaš ozeblino, tedaj namaži mazilo na platneno krpico in položi na ozebleno mesto. Zavij še z drugo krpo da se mazilo ne premakne. Najbolje je, da to narediš zvečer, ko greš spat.

Avgust 1899

KMEČKI PUNT

Ker me je jezilo, sem legel na trebuh poleg konja, ki sem ga bil privezal ob prtljiv gaber. Solnce me je grelo v hrbet, jaz pa sem se zagledal v lepi svet. Ko sem tako ležal, prihaja ban mimo. »Ej,« mi zakliče smeje se, »Ilija, čemu tukaj na trebuhu ležeč zijala prodajaš?« — »Vaša milost,« tako sem mu odvrnil, »rajši bi se bil!« — »Le počakaj!« mi je ban zaklical.

Dolgo ni bilo treba čakati. Naenkrat se je vzdignil hrušč in vrišč, kakor da so iz pekla utekli vsi vragi. Turek nas je prevaril in prelomil premirje!

»Vrag jih vzemi!« je zaklical Marko in udaril s pestjo po mizi, oči pa so mu zablisnile kakor divjemu mačku. »pa saj ste mu to povrnili.«

»Vraga smo mu,« je nadaljeval Ilija. »On nas je Niti več prav ne vem, kako je vse skupaj bilo. Samo videl sem, kako so se Turki kakor mravlje valili iz gozda. Zahrbtniki so sklenili mir tako dolgo, da jim je prišla na pomoč njihova velika vojska. Skočim na konja, pograbil kopje, kapa mi zleti z glave, pa kaj za to, gologlav sem udaril na Turčine. Bliska se, kadi, grmi, drugega ne vidiš kakor kopja, sable in strelice; vse se je zgnelo v velikanskem klobčiču, če ni padlo med nas kako železno jabolko in nas razbilo. Banova sabla je švigala kakor blisk. Jaz sem naravnost pobesnel. Od kraja se ti lasje res malo ježijo, ko se greš igrat s svojo glavo, pozneje pa postaneš prava zver. Naši jezdeci so jahali preko grmovja, mrtvih konj in ljudi kakor vrage. Štajerci pa so mlatili po Turkih, da je od hribov kar odmevalo. Naenkrat — najrajši bi bil zajokal! — vidim, kako naši pešci beže pred Turki. Zajci strahopetni! Vrag jih vzeli! Metali so od sebe puške, naboje, torbe in klobuke, kakor da si jih nasejal. Z golimi sablami smo jih pognali nazaj in na lastne oči sem videl, kako je ban strelcu razklal glavo. Zaman! Bežijo, bežijo in potegnejo še nas seboj. Turki pritisnejo od spredaj, od leve, od desne. Bilo jih je kakor prosa. In tako so nas zahrbtniki s prevaro pobili.«

»In ti?« je vprašal Marko

»Jaz sem se z ostalo četo umikal proti gozdu. Skoro bi se bil rešil. Toda na mojo nesrečo je bila krogla zadela mojega konja. Padel sem, zadel ob štor in izgubil zavest. Ko sem se zavedel, sem videl, da sem ujet. Lepa sreča! O svoji usodi nisem imel niti časa razmišljati. Zgonili so nas skupaj kakor živad in okovane peljali iz Dubice v Banjo luko, Drinopolje in v Carigrad, kjer je turški cesar. Med potom so nas slekli do golega, nas topli z biči, za posteljo so nam dajali trd kamen pod milim nebom, za hrano mrvico črnega, trdega kruha. Okovi so nas žulili do krvi, polovica nas je med potom poglela. Moj Bog, koliko sveta sem siromak prehodil, pa nisem videl skoro ničesar drugega ko svojo nesrečo. Toda vsega zla še ni bilo konec. V Carigradu so nas zmašili v neko smrdljivo luknjo, pozneje pa so nas hoteli porazdeliti po ladjah, kjer bi naj prikovani veslali do smrti. Postalo mi je kar temno pred očmi. Prišel je dan, ko bi naj odšli na ladje. Zapeljali so nas bili na dvorišče. Jaz se zvijem in skrčim, kakor pravi Lazar in začnem stokati. Med tem je prišel pred nas starec, Turek, oficir ali kaj, in mi je rekel po hrvaško: »Kaj veš, strahopetec?« Kakor da me je strela zadela! Kako tudi ne, ko sem med samim tujim lajanjem začul domačo besedo. »Hudo me zviija, gospod,« odgovorim Turku, »kolje me in boli, da ne morem stati na nogah.« — »Odkod pa si, gjaur?« — »Hrvat sem, spoštovani aga, s posestva Frankopanov.« Turek se zamisli, me pogleda po strani in reče par turških besed stražniku.

Ne vem, kaj mu je rekel, ali stražnik me je proti večeru peljal z dvorišča na ulico in po tesnih ulicah do visoke palače. Tu je zaploskal, me oddal vratarju zamorcu, ta pa me je peljal h gospodarju v zgornje sobe. Bil je prav oni stari Turek, ki me je nagovoril hrvaško. »Poslušaj, gjaur!« je rekel starec, »na ladjo ne boš šel; moj suženj si, delal boš na vrtu.« Pomislite samo, gospod župnik, kako srečen sem bil! Takoj sem pozabil svoje težke okove, pozabil, da stojim pred svojim gospodarjem in ker sem se tako razveselil, pa sem vprašal starca: »Ali si tudi ti, spoštovani aga, našega rodu in naše zemlje sin?« Starec je pobledel, zardel, naglo okrenil glavo in mi zamahnil z roko: »Idi!« Od tedaj ga nisem več videl. Živel sem samo za visokim zidom, kjer sem zalival cvetje in pulil plevel. Moj Bog, kako prazno delo za junaka! Od dolgega časa in od jeze sem včasih cvetju sekal glave, kakor da so turške. Sužnji so s šejkom večkrat šli v mestne trgovine kupovat razne stvari za gospodarja. Na neki taki poti sem se seznanil z beneškim mornarjem, ki je govoril hrvaško, ker je bil Dalmatinec. Povedal sem mu svojo nesrečo. On pa reče: »Za to bi se našla pomoč, rojak!« »Kako?« »Z denarjem se tukaj vse doseže. Razmišljal bom o tem.« Črez nekaj dni ga zopet srečam in on mi reče: »Tu imaš steklenico žganja, močnega kakor da ga je skuhal sam vrag. Daj ga vratarju in vrtnarju, dokler ne bo sta pijana ko živina. Pred dvorom pa te bom čakal jaz!« Tako se je zgodilo. Obema pijancema sem dal piti. Pijača ju je vrgla, jaz pa vzamem sekiro in razbijem svoje okove, da sem bil ves krvav in jo uberem skozi vrata. Dalmatinec je bil mož beseda. V mraku sem se z njim privlekel do njegove ladje in črez dva dni nas je veter že odnesel proti našim krajem. Ko so me moji ljudje zagledali, so se čudili, kakor mrtvecu, ki je vstal iz groba. Jaz pa sem rekel, da sem živ in da mi je sedaj teh šal dovolj. Trikrat Bog pomaga, četrtič pa bi se prav lahko prismojil hudič. Zato sem pustil vojaščino, toda od onih dni se me drži priimek »Prebeg«, ker sem trikrat pobegnil iz turške sužnosti.

»Boga mi, junak si, še večji od mene,« je pripomnil Marko, ki je z občudovanjem gledal Ilijo. »Škoda, da si odložil puško, saj matere ne rodijo vsak dan takih sinov. Pa bi šel zopet nazaj!«

»Kaj neki tukaj snubite mojega moža, Marko,« je Kate živahno vzklopela in prijala Ilijo za roko.

»Ne boj se, ljuba Kata,« se je Ilija mirno nasmehnil, »dovolj sem v svojem življenju pretrpel, sedaj si hočem pri svojih ljubih odpočiti!« — Uskok je sklonil glavo in se zamislil.

»Da! Človek je zamašek,« je rekel naposled, »ki plava po vodi. Voda ga meče sem in tja. Srečen, kdor priplava k bregu. Ali ni tako, sveti oče!«

»Človek modruje, Bog gospoduje. Božja milost je velika in dobrega človeka ne zapusti,« je odgovoril župnik.

»Kako pa si prišel sem?« je vprašal uskok

»Popolnoma slučajno. Te kraje sem poznal že od prej. Doma v Ribniku mi je vse pomrlo razen brata Nikole, s katerim pa se ne morem prav pohvaliti. Ban me je odvezal tlačanstva in mi dovolil da lahko stražim, kjer hočem. Prišel sem služiti Henigovcem po priporočilu gospoda podbana Ambroža — tega bo devetnajst let. Nazadnje so mi dali to zemljo in ker je bila pusta, sem rekel: Ilija, oženi se! Prilika se je kmalu našla. Nekoč sem za gospodo šel na Štajersko v Pišce, v hišo nekega Ozvalda, ki je od gospode kupoval vino. Pri Ozvaldovih je služilo lepo dekletu, ki je sedaj — moja žena. Zaspela mi je oči, pa sem jo vprašal: »Ali

bi šla z mano, Kata?« In ona je slekla črno štajersko krilo, obula opanke in oblekla rokavce. Tako sva se našla tako sva se vzela, o pustu je bilo tega ravno devet let, in Bog ve, niti v sanjah še nisem obžaloval, da sem iz Štajerke naredil Hrvatico.«

»To je prav lepo! Bog vam daj srečo! Bog vas živi!« Uskok je vzdignil vrč: »Krasen človek si, Ilija, in če ti je prav, pa se poljubiva in bodiva si pobratima!«

»Hočem, Marko!« je odvrnil Ilija in mu podal roko.

»Na zdravje junaško, na zvestobo junaško, dragi Ilija! Tukaj položim roko na glavo tvojega sinka in ti prisežem pri Bogu in pri svetem Niklu, da ti bom brat v sreči in nesreči, brat tvoji ženi, oče tvoji deci. Moja desnica bo tvoja pomoč, moja junaška zvestoba bo tvoj ščit. Če te izdam, naj mi Bog ne da sreče, ne meni, ne mojemu zarodu. Ti pa, sveti oče, blagoslovi!«

»Obljubljam ti zvestobo pred Bogom!« je odgovoril Ilija.

»Amen!« je končal župnik z blaženim obrazom in blagoslovil stara junaka v novo pobratima.

V.

Zraven stare mestne hiše in nasproti samostanu stoji dvorec knezov Erdödov. Sem se je prvega dne avgusta l. 1564. na naglem pripeljal ban Peter s svojega posestva Zelina. Pač zaradi kakega nujnega posla. Slabe volje, na hrbtu prekrizanih rok in s sklonjeno glavjo hodi Peter sem in tja po prostori sobi. Svetle, modre oči, so mu venomer uprte v kamenite plošč tal. Zdaj pogladi z roko dolgo svetlo brado, zdaj gre z njo preko kratkih las in visokega stisnjene čela, ki mu včasih zatrepeče.

Lice mu je nekoliko ovelo, porumenelo; mnogo je preživel po svetu. Zamisljen je, neka skrb ga tare. Nič mu ni mar za to, da je njegova dolga, višnjevkasta suknja zaprašena, da gumbi iz turkisa niso vsi zapeti, da so njegovi visoki črevlji iz surove kože blatni — niti ženske ne vidi, ki z otrokom kakih treh let v rokah sedi pri oknu na pisani skrinji. Stara mora biti nad sedem in dvajset let. Nekoliko debelušna je, polna in rdeča; njene oči kakor črne črešnje, samo duše ni v njih. Poteze njenega obraza niso lepe, čelo ne kaže uma, toda v debelih ustnicah in kratkem nosu je nekaj, kar pravi, da je ponosna, celo ohola. Kako bi tudi ne bila? Saj je banica, druga žena Petra Erdöda in hči slavnega junaka Ivana Alapiča z Velikega Kalnika. Umna ni, toda močče nekoliko pretkana kakor vse Evine hčere. Pozna se ji, da je banica, velikašinja, dasi je pravkar prišla s potovanja. Ogrnjena je v plašč iz črnega damasta, po robovih obšitega s kunovino. Pod plaščem se vidi gosto nagubano krilo iz rdečega kalmuka, izpod katerega silijo prekrizane precej velike noge v zašiljenih črevljih iz rumenega usnja. Pod vratom je plašč spet z dvema vlti ma, srebrnima ploščama. Na eni vidiš polovico jelena nad polovico kolesa, grb Erdödov; na drugi se dviga železna roka iz krone in maha s sabljo proti zvezdi, — grb Alapičev. Majhna baržunasta kapa, prevezena z biseri, ji pokriva obilne lase. S sklonjeno glavjo se je banica zagledala v svojega otroka, ki ji sili iz naročja, in gladi zlatolasto glavico. Milo gleda mati sinčka, malo se nasmehne, nekaj kakor čustvo švigne preko njenega lica. Menda zre v tem malčku jamstvo svoje sreče. Naenkrat vzdigne glavo, odpre malce široka usta, se zagleda v bana in reče:

»Gospod Peter, drug moj! Kaj Vam je? Od Zelina do Zagreba nisem čula od Vas niti besedice, sedaj pa hodite po sobi nem in zamišljen, kakor da tukaj ni Vašega sinka, niti Vaše žene. Kaj Vam je?«

»Gospa Barbara,« je odgovoril ban, stopil k gospi in pogladil sinčka, »ne izprašuj me. Take skrbi niso za žensko glavo, za njih je treba železne, moške glave.«

(Dalje)

× Konji izpodrivajo avtomobile. Avstrijski listi pišejo, da je tamkaj konj začel izpodrivati avto, čeprav je doslej vsakdo mislil, da bodo avtomobili kmalu iztrebili konje. Zlasti mlekarne in pekarnice so v Avstriji začele uporabljati konje, ker je treba pri razvažanju mleka in kruha večkrat postajati. Zaradi tega so stroški za konjsko vprego mnogo manjši kakor pa za vzdrževanje avtomobila. Ker so začeli tudi vozovom konjske vprege dajati kolesa z gumijastimi obroči, zdaj konji mnogo več potegnejo kakor poprej. Ker pa Avstrija sama nima več dovolj konj, jih je začela uvažati, zlasti iz Jugoslavije in Madžarske. V prvi polovici letošnjega leta je bilo iz Jugoslavije v Avstrijo uvoženih 2176 konj, iz Madžarske pa 1402.

× Brezžična oddajna postaja pod zemljo. V Melniku, češkoslovaškem vinskem središču, so zgradili z zneskom 26 milijonov češkoslovaških kron novo kratkovalovno oddajno postajo. Vsa naprava je pod zemljo v betonskih zgradbah, ki so varne pred bombami. Ta postaja se bo uporabljala v prvi vrsti za prenos poročil v nemškem jeziku.

Za smeh in kratek čas

PRI ZDRAVNIKU

Zdravnik: »Mnogo sočivja morate jesti.«
Bolnik: »Sočivje mi ne diši. Ali bi mogel jesti vsaj na svoj način?«
Zdravnik: »Seveda. Kakšen način pa je to?«
Bolnik: »Sočivje bi dajal svinji in bi potem jedel svinjino.«

ZAKAJ SO RIBE NEME

A: »Ali veš, zakaj so ribe neme?«
B: »Kar potisni glavo pod vodo in poskusi govoriti, pa boš vedel zakaj.«

PRI ZDRAVNIKU

Zdravnik prebudi bolnika, ki je v čakalnici na stolu zaspal.
»No, kaj želite, gospod?« ga je vprašal.
»Nespečnost me muči, gospod doktor«, je odgovoril bolnik.

LJUBEZEN

A: »Torej si se vendarle zaročil, prijatelj. Gotovo se je vnela med vama vroča ljubezen.«
B: »Da, imam jo tako rad, da ti z besedami tega niti povedati ne morem.«
A: »No, mi pa povej s številkami!«

NA RAZSTAVI

A: »Kako vam ugaja ta slika? Ali ni to slika znanega bankirja?«
B: »Ni mogoče, ta vendar nikoli nima rok v lastnem žepu...«

PRI VEDEŽEVALKI

Vedeževalka gleda v kavino vsedlino v skodelici in vzdihne: »Bojim se neke osebe, ki stoji prav v bližini in pri kateri vse kaže na veliko razočaranje!«
»Tudi jaz se bojim: Zdaj šele vidim, da nisem vzela s seboj prav nobenega denarja!«

NERODNEZI

Nekje v Ameriki imajo pokopališče, na katerega vratih je izobešena tabla z napisom: »Na tem pokopališču se pokopavajo samo v tem mestu živeči mrtveci.«

NI BILO POTREBNO

U: »Zakaj niste briljantnega prstana, ki ste ga našli na cesti, oddali policijski stražnici?«
B: »Ker sem smatral to za nepotrebno.«
U: »Na kakšen način pa?«
B: »Saj je na prstanu zapisano: „Za večno tvoje!“«

NA POLICIJI

Gašper: »Gospod komisar, želel bi govoriti z lopovom, ki ste ga pravkar aretirali.«
Komisar: »Zakaj?«
Gašper: »Ta človek se je vtihotapil v spalnico moje žene tako spretno, da se ni zbudila. Želel bi, da mi izda to skrivnost...«

Volna
Svila
Flanela
Barhent

TRGOVSKI DOM **Sernecki** **CELJE 97**

LJUBLJANA - KRONVIZ - K-ZEM

†

Nenadoma nas je za vedno zapustil

JOŽE VERSTOVŠEK

posestnik, občinski svetovalec, ustanovni član prostovolj. gasilskega društva v Pišecah.

Pogreb se je vršil 4. XII. iz hiše žalosti, Pavlovavas št. 21.

Pokojnemu bomo ohranili trajen spomin, njegovim ostalim naše iskreno sožalje.

PISECE, dne 4. decembra 1936.

PROSTOVOLJNA GASILSKA ČETA PISECE **OBČINSKA UPRAVA PISECE**

MALI OGLASI

ZA ZIMO PO ZNIZANI CENI!

sukno, barhet, obleke, pletenine. V trgovini
ANTON SAVNIK, ŠKOFJA LOKA

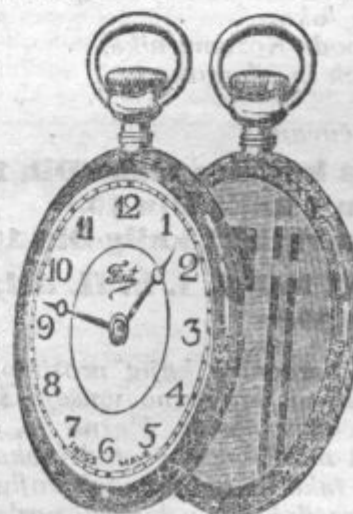
Proda se

malo kmečko posestvo v Strahomerju p. Ig. Novozgrajena hiša sestoji iz stanovanja, hleva in velike delavnice pripravne tudi za obrtnika. Pod isto streho je še svinjak, listnjak in stranišče. Poizve se v Mestni hranilnici ljubljanski med uradnimi urami.

HUBERTUS

nepremočljiv, temnosiv in v različnih barvah po Din 250.— ter vsa druga oblačila po neverjetno nizkih cenah pri
PRESKER-JU, Ljubljana
Sv. Petra c 14

NOVOST! Samo Din 49.50

STUŽKA Anter-ova
Pravi švicarski stroj
Dobra kvaliteta, lep
kromiran okvir
3 letna garancija
Din 49.50

St. 22.000, 1250 s
svetljenim staklenim
in številnicam
(Raz. um.)
Din 49.50

Anter-ova, nenik ki
ga vam volje za-
stoj in polnoma
presto

H. SUTNER
LJUBLJANA 6

Lastna protoko-
lirna tovarna
ur v Švic.

Kupuj domače blago!

ZANIMIVA KNJIGA ZDRAVILNO VPLIVA NA MISLI IN NA ŽIVCE

Vi vsi, ki v težkih bojih za obstanek in v velikih skrbeh ne morete poslati svojih misli v čudoviti svet fantazije, se boste ob čitanju velezanimivih knjig iz „Jutrove“ knjižnice saj za kratek čas umirili in odpočilj.

Na razpolago so naslednje knjige:

1. *Jean de la Hire*: Lucifer, fantastični roman v šestih delih. 1924. 273 str.
2. *Maurice Leblanc*: Tigrovi zobje. Iz francoščine prevlel F. J. o. 1924. 217 str.
3. *Veridicus*: Pater Kajetan. Roman po ustnih, pisanih in tiskanib virih. 1924. 187 str.
4. *Aleksander Dumas*: Zvestoba do groba. (La Dame de Monsoreau). Roman. 1925. 419 str.
5. *James Oliver Corwood*: Onkraj pragozda. Roman. 1925. 129 str.
6. *Gustave le Rouge*: Misterija. Roman. 1925. 177 str.
7. *Oskar Hubicki*: Roman zadnjega cesarja Habsburžana. 1926. 320 str.
8. *Jack London*: Roman treh src. 1926. 433 str.
9. *Oevre Richter Frich*: Rdeča megla. Roman. 1926. 108 str.
10. *Rene la Bruyere*: Hektorjev meč. Roman. 1926. 80 str.
11. *Zevacco*: Papežinja Favsta. Roman. 1927. 194 str.
12. *J. O. Corwood*: Lov za ženo. Roman, 1927. 194 str.
13. *E. G. Seliger — Brat*: Ugrabljeni milijoni. Roman ameriškega Jugoslovena. 1927. 291 str.
14. *Phillips Oppenheim*: Milijonar brez denarja. Roman 1927. 92 str.
15. *Zane Grey*: Železna cesta. Roman. 1929. 219 str.
16. *Stanley Weyman*: Rdeča kokarda. Roman iz velike revolucije. 1928. 233 str.
17. *Sinclair — Gluck*: Zlati panter. Roman. 1928.
18. *Michael Zevacco*: V krempljih inkvizicije. Zgodovinski roman. 1929. 462. str.
19. *Marcel Priollet*: Seržant Diavolo. Roman. 1929. 344 str.
20. *Emerson Hough*: Možje. Roman. 1930. 210 str.
21. *Donald Keynohoe*: Gusar v oblakih. Letalski roman. 1930. 130 str.
22. *Artur Bernede*: Belfegor Pustolovski roman. 1930.
23. *Staroslav*. Gostilne v stari Ljubljani.
24. *Melik*: Do Bitolja in Ohrida.
25. *France Podlipnik*: Jelarjevi čuvaji.
26. *Frank Heller*: Blagajna velikega vojvode.

Globoko znižane cene knjigam so sledeče:

Posamezne knjige:

Broširane Din 10.—

Vezane Din 18.—

Skupina 5 knjig:

Broširane Din 40.—

Vezane Din 70.—

Izbira poljubna

Skupina 10 knjig:

Broširane Din 70.—

Vezane Din 130.—

Izbira poljubna

Nadalje nudimo našo pestro, poljudno znanstveno in zabavno tedensko revijo »Življenje in svet« v zvezkih, za ko mpletne knjige od prve do šeste po Din 20.— za knjigo, ter francoščino za samouke po Din 30.—, V navedenih cenah je upošteta tudi že poština, tako da naročniki knjig ne bodo imeli nobenih drugih izdatkov. Knjige bomo takoj odpošljali, seveda le onim, ki bodo obenem z naročilom nakazali tudi denar.

Tudi BOŽIČEK bo otrokom letos znatno cenejši kupoval knjige

Za mladino so na razpolago sledeče knjižice, ki prinesejo otrokom poln koš veselja in radosti:

27. *Prigode porednega Bobija,*
28. *Sinko Debelinko,*
29. *Prigode gospoda Kozamurnika,*
30. *Janko in Stanko,*
31. *Skok, Cmok in Jokica,*
32. *Bratec Branko in sestra Mica,*
33. *Sambo in Joko,*
34. *Osel gospoda Kozamurnika,*
35. *Vrtismrček in šilonoska,*
36. *Popkins,*
37. *Jelarjevi čuvaji,*

Posamezna knjižica stane Din 12.—

Pri odjemu 5 knjig Din 50.—

Pri odjemu vseh 11 knjig Din 100.—

„Tarzan“, 2 knjigi, I. in II. del, stane sedaj samo Din 30.—

Cenjene naročnike knjig prosimo, da točno izpolnijo naročilnice, zlasti naj točno vpišejn številke knjig, ki jih naročijo in čitljiv naslov. Važno je, da obenem, ko nam bodo vposlal naročilnice, že tudi nakažejo po pošti odpdajajoči iznos, tako da bomo mogli knjige hitro in točno razpošljati. Naročilnice je v kuverti poslati na naslov: Upravništvo »Jutra« v Ljubljani, Knafljeia ul. 5.

Upravništvu „JUTRA“

v Ljubljani

Podpisani naročam sledeče knjige:

(navedite samo številke knjig) _____

Din _____

Vam obenem nakažem po poštni položnici, na poštni ček, račun v Ljubljani, št. 11842.

Knjige pošljite na naslov: _____
